

ประธานพูดคุยกับสมาชิก ฉบับที่ 12 วันที่ 22 มกราคม 2562

"อัตราส่วนทางการเงิน"

• สวัสดีครับ “พี่-น้องสมาชิก” ที่เคารพทุกท่าน ฉบับที่แล้วผมได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ไตรมาสที่ 1 ปีบัญชี 2562 เปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันในปีบัญชี 2561 QoQ ผลเป็นอย่างไรรันนี้คงทราบกันไปแล้วนะครับ

ผมนำข้อมูลจาก "งบการเงิน" ของสหกรณ์ในไตรมาสที่ 1 ของทั้ง 2 ปีบัญชีมาวิเคราะห์ครับ "งบการเงิน" ที่ว่าก็เอามาจาก 2 งบครับ คือ "งบดุล" และ "งบกำไรขาดทุน" งบการเงินจะมี 4 งบด้วยกัน คือ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และ หมายเหตุประกอบงบการเงิน และทั้ง 2 งบแรกคืออะไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไรบ้างนั้น ผมสรุปสั้นๆให้ "พี่-น้องสมาชิก" ได้เข้าใจง่ายๆไปแล้ว ส่วนอีก 2 งบหลังมีโอกาสจะนำมาเล่าสู่ฟังนะครับ

• การจะดูกิจการของสหกรณ์ได้ นอกจากท่านจะอ่าน "งบการเงิน" เป็นแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องดูอัตราส่วนทางการเงิน (Ratios) ได้ด้วยครับ วันนี้ ผมจะมาพูดคุยกับสมาชิกเรื่อง “การวิเคราะห์สถานการณ์การเงินของสหกรณ์” อีกแบบหนึ่งจาก "อัตราส่วนทางการเงิน" ครับ

• ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณอาจารย์ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ ผู้เชี่ยวชาญด้าน E-Commerce และ E-Marketing เจ้าของบทความ "การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน" ที่เขียนใน Pawoot.com ผมเห็นว่าอ่านแล้วเข้าใจง่าย น่าจะเหมาะสำหรับพวกเราท่านทั้งหลายครับ จึงนำมาใช้อ้างอิงในการเขียนพูดคุยกับ "พี่-น้องสมาชิก" ในวันนี้ โดยปรับปรุงข้อความดังกล่าวเล็กน้อยเพื่อให้อ่านง่ายยิ่งขึ้นครับ

• การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis) คืออะไรนั้นลองมาดูกันครับ

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการนำรายการต่างๆ ใน "งบการเงิน" มาเทียบอัตราส่วนเพื่อหาความสัมพันธ์ว่า มีความเหมาะสมเพียงใด การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน 4 ประเภทครับ

• การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity Ratio) • การวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไร (Profitability Ratio) • การวิเคราะห์ความสามารถ (ประสิทธิภาพ) ในการดำเนินงาน (Efficiency Ratio) • การวิเคราะห์โครงสร้างของเงินทุนหรือภาระหนี้สิน (Leverage Ratio or Financial Policy Ratio)

1. การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity Ratio) วันนี้จะพูดถึง 6 ตัวด้วยกัน

• อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนหรืออัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) = สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Asset:CA)/หนี้สินหมุนเวียน (Current Liability:CL) อัตราส่วนนี้จะวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ถ้าค่าที่คำนวณได้สูงเท่าใด แสดงว่า บริษัทหรือกิจการหรือสหกรณ์ มีสินทรัพย์หมุนเวียนที่ประกอบไปด้วยเงินสด ลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือ มากกว่าหนี้ระยะสั้น ทำให้คล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้นมีค่อนข้างมาก โดยปกติอัตราส่วน 2 : 1 ถือว่าเหมาะสมแล้ว

• อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio or Acid Test Ratio) อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) = (สินทรัพย์หมุนเวียน - สินค้าคงเหลือ) / หนี้สินหมุนเวียน หรือ (Quick Ratio = CA - Inventory) / CL เป็น การวัดส่วนของสินทรัพย์ที่ได้หักค่าสินค้าคงเหลือ ที่เป็นสินทรัพย์ระยะสั้นและมีความคล่องตัวในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ต่ำสุด ออก เพื่อให้ทราบถึงสภาพคล่องที่แท้จริงของกิจการได้ โดยปกติอัตราส่วน 1 : 1 ถือว่าเหมาะสมแล้ว

• อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover) อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover) A/R Turnover = ขายเชื่อสุทธิ หรือ ใช้จ่ายขายรวม (ครั้ง หรือ รอบ) / ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย = (ลูกหนี้ต้นงวด + ลูกหนี้ปลายงวด) / 2 หากค่าที่คำนวณได้ มีค่าสูง แสดงถึงความสามารถในการบริหารลูกหนี้ให้แปลงสภาพเป็นเงินสดได้เร็ว

• ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเรียกเก็บหนี้ (Average Collection Period) ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการเรียกเก็บหนี้ (Avg. Collection Period) (วัน) = 365 วัน / อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ ยิ่งต่ำยิ่งดีแสดงให้เห็นถึงระยะเวลาในการเรียกเก็บหนี้ว่าสั้นหรือยาว เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของลูกหนี้ ประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้ และนโยบายในการให้สินเชื่อทางธุรกิจ

• อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) = ต้นทุนสินค้าขาย (COGS) / สินค้าคงเหลือเฉลี่ย (Avg. Inventory)

COGS = Cost of goods sold สินค้าคงเหลือเฉลี่ย = (สินค้าต้นงวด + สินค้าปลายงวด) / 2 หากค่าคำนวณได้สูง ย่อมแสดงถึงความสามารถในการบริหารการขายสินค้าได้เร็ว สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ได้ทำธุรกิจซื้อมาขายไป สินค้าคงเหลือในที่นี้ก็คงไม่มีครับ

• ระยะเวลาในการจำหน่าย (ขาย) สินค้า ระยะเวลาในการจำหน่าย (ขาย) สินค้า(วัน) = 365 (วัน) / อัตราหมุนเวียนของสินค้า (Inventory Turnover) ยิ่งขายได้เร็ว (ระยะเวลานั้น) ยิ่งดี สหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ใช่ธุรกิจซื้อมาขายไป แต่เป็นธุรกิจให้บริการ กู้ยืมเงิน และรับฝากเงิน ยอดขายของสหกรณ์ก็จะป็นจำนวนเงินให้กู้ครับ

2. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

• อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)

อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)(%) = ขายสุทธิ - ต้นทุนขาย หรือ SALES - COGS / ขายสุทธิ SALES = กำไรขั้นต้น หรือ Gross Profit /ขายสุทธิ SALES ยิ่งสูงยิ่งดี

•อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)

อัตรากำไรจากการดำเนินงาน(Operating Profit Margin)(%) = กำไรจากการดำเนินงาน(Operating Profit Margin) / ขายสุทธิ (SALES)

ยิ่งสูงยิ่งดี

•อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)(%) = กำไรสุทธิ (Net Profit) /ขายสุทธิ (SALES) ยิ่งสูงยิ่งดี แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทหรือกิจการหรือสหกรณ์ในการทำกำไร หลังจากหักต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมทั้งภาษีเงินได้หมดแล้ว (สหกรณ์ได้รับยกเว้น ไม่ต้องจ่ายภาษี)

•อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity or ROE)

ผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE %) = กำไรสุทธิ (Net Profit) /ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) ยิ่ง สูงยิ่งดี แสดงให้เห็นว่าเงินลงทุนใน ส่วนของเจ้าของ จะได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาจากการดำเนินการของกิจการนั้นในอัตราส่วนเท่าไร หากมีค่าสูง แสดงถึง ประสิทธิภาพในการหากำไรสูงด้วย

Dupont Equation ROE (%) = NP (or EAT) = (EAT/SALES) (SALES/ASSETS) (ASSETS/EQUITY) /Equity หรือ ROE (%) = รายได้จากการขาย สินทรัพย์ทั้งหมด= กำไรสุทธิ X รายได้จากการขาย X สินทรัพย์ทั้งหมด / ส่วนของผู้ถือหุ้น = (ความสามารถในการหากำไร) (การใช้เงินทุน) (ความสามารถในการหาทุน) หรือ สมการนี้เท่ากับ ROE (%) = (Net Profit Margin) (Total Asset Turnover) (Financial Leverage)

3. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency Ratio)

•อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA)(%) = กำไรสุทธิ (Net Profit) /สินทรัพย์รวม (Total Assets) ยิ่ง สูงยิ่งดี เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์ทั้งหมดที่ธุรกิจหรือกิจการหรือสหกรณ์ใช้ในการดำเนินงาน ว่าให้ผลตอบแทนจากการดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หากมีค่าสูง แสดงถึงการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ

• อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร (ROFA) = กำไรสุทธิ (Net Profit or NP) / รวมสินทรัพย์ถาวร (Fix Assets) อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover) อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover)(ครั้ง) = ขายสุทธิ (SALES) /สินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset) ยิ่งสูงยิ่งดี

• อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) (ครั้งหรือเท่า) = ขายสุทธิ (SALES) /สินทรัพย์รวม (Total Assets) จำนวน ครั้งสูง ดี เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมด (TA) เมื่อเทียบกับยอดขาย (SALES) ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่า บริษัทหรือกิจการหรือสหกรณ์มีสินทรัพย์มากเกินไปเกินความต้องการ

4. อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน (Leverage Ratio or Financial Ratio)

เพื่อให้ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินทุนว่ามาจากหนี้สินหรือส่วนของผู้ถือหุ้น ว่ามีมากน้อยเพียงใด อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt/Equity Ratio) (เท่า) = หนี้สินรวม (Total Debt) / ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) ยิ่งต่ำ ยิ่งดี แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงในด้านเจ้าหนี้และผู้ถือหุ้น ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงว่า กิจการมีความเสี่ยงจากการกู้ยืมเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการสามารถนำไปวัด “ความมั่นคง” ของสหกรณ์ได้ด้วย

• ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage) (เท่า) = {กำไรสุทธิ (NP) + ภาษีเงินได้ (Tax) – ดอกเบี้ยจ่าย (Interest)} / ดอกเบี้ยจ่าย (Interest) เป็นการวัดความสามารถของธุรกิจในการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ ผลคำนวณออกมามีค่าสูง แสดงว่าธุรกิจมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูง

• อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout) = เงินปันผลต่อหุ้น (Dividend /share) /กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) แสดงถึงนโยบายการจ่ายเงินปันผลของธุรกิจ อัตราส่วนที่กล่าวมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ด้วยปัจจัยพื้นฐาน เพื่อท่านจะได้พิจารณางบการเงินได้ในระดับหนึ่ง

• ต้องขอภัยที่ต้องมีภาษาฝรั่งบ้าง เพราะตำราเราอ้างอิงจากต่างประเทศครับ ตัวอย่างตัวก็ให้คำเต็มบางตัวก็ไม่ให้คงพอเอาได้ แต่ส่วนใหญ่ให้ไว้แล้วนะครับ ส่วนอ่านแล้วถ้าอยากทราบว่า Ratios ของสหกรณ์ของเราแต่ละตัวเป็นอย่างไรบ้าง เข้าไปอ่านอีกครั้งในบทวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ 2 ปีเปรียบเทียบ ระหว่างปีบัญชี 2560 และปีบัญชี 2561 ที่ผมเขียนไว้ค่อนข้างละเอียด ในรูปแบบของ CAMELS Model ที่ website ของสหกรณ์ www.mukcoop.com นะครับ

• ในบทความของ อ.ภาวูธ นอกจากจะได้อธิบาย Ratios ต่างๆแล้ว ยังได้แจ้ง "สัญญาณเตือนภัย" จากการวิเคราะห์งบการเงินไว้ด้วยนะครับ เหล่านี้คือสัญญาณเตือนภัยร้ายขาดทุนมากๆ และติดต่อกันหลายปี ระยะเวลาการเก็บหนี้ยาวนานขึ้น อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงขึ้นเร็วมาก สินค้าคงคลังสูงมากผิดปกติ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ยอดขายสูงขึ้น แต่กำไรลดลง หนี้สูญเพิ่มขึ้น รายงานผู้สอบบัญชีผิดปกติ เปลี่ยนผู้สอบบัญชีใหม่ และขายสินทรัพย์ของบริษัท/กิจการเพื่อสร้างกำไรให้เข้าเป้าในระยะสั้น

• "พี่-น้องสมาชิก" ท่านใดที่มีเวลาได้อ่าน "ประธานพูดคุยกับสมาชิก" บ้างแล้วกรุ "สะท้อนกลับ" มาบ้างนะครับ จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขณะนี้สหกรณ์กำลังให้ "ทีมงาน" พัฒนาแบบสำรวจความพึงพอใจของสมาชิกต่อการบริหารงานสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการชุดนี้ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ อาจรวมทั้งบทความ "ประธานพูดคุยกับสมาชิก" ด้วยครับ

• โปรดอย่ารอคอยแต่จงติดตามด้วยความระทึกในดวงหทัยพลัน

ด้วยจิตศรัทธาและเชื่อมั่น

วิทยา ธารประเสริฐ

ประธานกรรมการ

22-01-62